

Retouradres: Postbus 4, 4760 AA Zevenbergen

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt POM380/150/20KV
Postbus 111
9200 AC Drachten

Verzenddatum
24 april 2024

Ons kenmerk

Uw kenmerk
Uw kenmerk

Behandeld door
S. Eland

Onderwerp Inspraakreactie Voornemen en voorstel tot participatie POM 380-150-20 kV

Geachte lezer,

Met interesse hebben we kennis genomen van het 'Voornemen en voorstel voor participatie POM 380-150-20 kV' (verder: V&P). Graag maken we middels deze brief gebruik van de mogelijkheid te reageren op het V&P.

Algemeen

Wij erkennen de noodzaak van de ontwikkeling van dit project voor de verduurzaming van de bestaande industrie in Moerdijk en voor het verlichten of hopelijk zelfs oplossen van de netcongestie in de grotere regio. Zeer relevant voor de duurzame toekomst van dit grote zeehaven- en industriecluster en het stedelijke achterland. De mate waarin deze ontwikkeling daaraan gaat bijdragen blijkt echter nog niet heel duidelijk uit dit V&P, daar komen we later in deze brief nog op terug.

Onze grootste zorg over dit project is echter dat het niet bij dit station blijft. Reeds vanaf de allereerste gesprekken die we met EZK en TenneT voerden over dit project, hebben wij aangegeven dat een integrale gebiedsgerichte benadering van dit project én alle andere ontwikkelingen die hier mee samenhangen noodzakelijk is. De ontwikkeling van dit project staat immers niet op zichzelf. En het Haven- en industrieterrein Moerdijk (HiM) en haar omgeving zijn géén onbeschreven blad. Het project is er één in een lange lijst van reeds lopende Projectprocedures voor ruimtevragende nationale energie-infrastructuur. En als we de lijn en logica van het Programma Energie Hoofdstructuur volgen, is het gevolg van realisatie van dit hoogspanningsstation dat er in de nabije toekomst ook meerdere aanlandingen wind op zee, waterstof-elektrolyzers, systeembatterijen, waterstof-elektriciteitscentrales en aanverwante infrastructuur zullen volgen. Tellen we daar de eveneens forse ruimtebehoefte voor o.a. circulaire economie, logistiek en verstedelijking bij op, dan is de conclusie heel snel dat niet alles past. Er zullen stevige keuzes nodig zijn in dit gebied, om er voor te zorgen dat de impact op de leefbaarheid voor onze inwoners en ruimtelijke kwaliteit van onze gemeente acceptabel blijft, waarbij ook het Rijk haar belangen ten aanzien van energie, economie, stedelijke ontwikkeling en landbouwtransitie integraal zal moeten beschouwen.

Daarom citeren we graag minister Jetten, uit zijn kamerbrief van 16 april 2024 (DGKE-DSE / 46145982): "De veranderingen in het energiesysteem maken dat we niet meer project-voor-project ('over elkaar heen') kunnen plannen zonder dat hier systematisch over is nagedacht."

Wij delen die opvatting van harte. En tegelijkertijd constateren we dat dit in de processen van de reeds gestarte nationale energie-infrastructuur projecten nog onvoldoende gebeurt. Ieder project wordt geïsoleerd en doet zijn eigen MER-onderzoek, locatiekeuze, etc. Daarnaast worden alleen de effecten van andere ontwikkelingen meegewogen indien hier planologische besluiten voor zijn genomen. In een gebied waar parallel aan elkaar afwegingen gemaakt moeten worden over ruimte voor economie, verstedelijking, landbouw en energie en waarbij de totale ruimtevraag groter is dan de beschikbare ruimte, is dat niet houdbaar. Wij pleiten er voor om een afweging te maken vanuit het integrale eindbeeld. De realisatie van het nieuwe hoogspanningsstation kan niet los gezien worden van de integrale systeemvraag welke rol en positie dit gebied zal vervullen in de klimaatneutrale toekomst van Nederland. Dit station is immers de hefboom voor een cascade aan andere ontwikkelingen.

Ontwerptafel Powerport Moerdijk

Rijk en provincie erkennen de noodzaak tot een integrale gebiedsgerichte aanpak om de beperkt beschikbare ruimte optimaal te kunnen benutten voor de vele ruimtelijke opgaven. Dat heeft juni 2023 geleid tot het inrichten van de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk door de ministeries van EZK, BZK en I&W, provincie Noord-Brabant en de gemeenten Geertruidenberg, Drimmelen en Moerdijk.

We herkennen ons echter niet helemaal in de wijze waarop de Ontwerptafel is beschreven in paragraaf 1.4.2 van het V&P. Hierin wordt de suggestie gewekt dat initiatiefnemers van projecten in het gebied zelf kunnen zoeken naar de beste locatie voor hun project. Terwijl de voorlopige resultaten van de huidige fase van het onderzoek aan de Ontwerptafel duidelijk maken dat een dergelijke 'wie het eerst komt, die het eerst maalt-aanpak' tot suboptimale uitkomsten in de (nabije) toekomst gaat leiden. Onze gezamenlijke inzet aan de Ontwerptafel is dan ook niet beperkt tot het adviseren aan individuele projecten, waarna die verder hun eigen gang kunnen gaan. Onze gezamenlijke inzet aan de Ontwerptafel is ook bedoeld om ons waardevolle inzichten te geven in wat er in het gebied maximaal realiseerbaar is en onder welke voorwaarden dat is. Het gaat antwoorden geven op de eerder genoemde integrale systeemvraag. Onze stellige overtuiging is dat de Ontwerptafel daarmee ook systeemgrenzen in beeld zal brengen, die aanleiding kunnen geven tot bijstelling van nationale programma's zoals het Programma Energie Hoofdstructuur. En daarmee zullen mogelijk ook de uitgangspunten van projecten die reeds in procedure zijn, zoals dit project POM 380-150-20kV, bijgesteld moeten worden. Die notie lezen wij onvoldoende terug in het V&P. Wij zijn er van overtuigd dat er diverse iteraties in de processen van POM380-150-20kV en de Ontwerptafel nodig zullen zijn, om te komen tot de meest toekomstbestendige locatiekeuze en technische afbakening van dit project en het maken van afspraken over behoud en versterking van leefbaarheid in het gebied. We verzoeken u dan ook om hier in het proces voldoende rekening mee te houden. Een goede integrale afweging aan de voorkant zal tot versnelling in de realisatie leiden. Dat is een ambitie die we beiden delen. Voor wat betreft het maken van afspraken over behoud en versterking van leefbaarheid, stellen wij een vergelijkbare aanpak voor zoals die momenteel in voorbereiding is in het kader van de gebiedsinvesteringen bij project Netten op Zee - Nederwiek 3. Ook hierover gaan wij graag met u in gesprek.

Zoekgebied

Het gedefinieerde zoekgebied voor de nieuwe stations is groter dan het bestaande Haven- en industrieterrein Moerdijk (HiM). Zoals wij u ook in het voortraject al hebben duidelijk gemaakt, staat dat op gespannen voet met onze uitgangspunten voor ontwikkeling van nationale energie-infrastructuur zoals vastgesteld in de Omgevingsvisie Moerdijk (<https://www.moerdijk.nl/web/omgevingsvisie>, vanaf pagina 53) . Gemeente Moerdijk wil op dit moment alleen de ontwikkeling van een hoogspanningsstation faciliteren, als die past binnen de bestaande contouren van het HiM en een lokale meerwaarde heeft.

Ontwikkeling van de stations op een locatie buiten de contouren van het HiM kunnen wij pas faciliteren als onomwonden duidelijk is dat realisatie binnen de contouren niet haalbaar is. Dit zal voldoende onderzocht en onderbouwd moeten worden in de procedure. In dat scenario verwachten we vanuit onze gezamenlijke inzet aan de integrale Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk te kunnen komen tot het beste en meest toekomstvaste alternatief, waarbij er duidelijke afspraken worden gemaakt over de ontwikkelrichting van het gebied buiten het HiM. Daar horen ook goede afspraken bij met Rijk en provincie over behoud en versterking van leefbaarheid en brede welvaart op de lange termijn.

Gezien de urgentie van het project voor de verduurzaming van de Moerdijkse industrie, MKB en overige gebouwde omgeving, begrijpen we dat het project niet kan wachten op de uitkomsten van de Ontwerptafel. Echter vanwege de beschreven complexe opgave in deze omgeving, stellen wij ons nu wel op het standpunt dat eerst alle mogelijke locaties binnen de contouren van het HiM goed onderzocht moeten worden.

Bevoegd gezag

Onze bereidheid tot overnemen van de rol van het bevoegd gezag hangt nadrukkelijk samen met de locatiekeuze voor het station. Als gemeente kunnen we die bevoegdheid niet overnemen voor een locatie buiten de contouren van het HiM als er niet eerst een integrale afweging is gemaakt over ruimte voor toekomstige ontwikkelingen op gebied van leefbaarheid, brede welvaart, economie en energie en daar concrete afspraken bij gemaakt zijn voor de langere termijn.

Lokale meerwaarde van de ontwikkeling

Het V&P geeft geen inzicht in de mate waarin de ontwikkeling bij zal dragen aan het oplossen van bestaande netcongestie in het verzorgingsgebied van het station, noch hoeveel additionele netcapaciteit beschikbaar komt na realisatie. Als één van de hoofddoelen is om elektrificatie en verduurzaming mogelijk te maken, mag toch verwacht worden dat dit helder inzichtelijk gemaakt wordt in de motivatie. Die gegevens zijn bovendien ook van belang om te kunnen bepalen welke ontwikkelruimte er energetisch is voor de bedrijven op het HiM, en daarmee mede richtinggevend voor de ontwikkelrichting van het economisch profiel van het HiM. Wij verzoeken u daarom openbaar te maken wat het beoogde effect van deze ontwikkeling is op de netcapaciteit in het verzorgingsgebied.

Robuustheid van het station

Op pagina 6 van het V&P wordt beschreven dat bij het ontwerp van het 380 kV-hoogspanningsstation rekening wordt gehouden met het mogelijk aansluiten van 6 gigawatt (GW) aan elektriciteit afkomstig van windparken op de Noordzee. Vanuit project Nederwiek 3 en Programma VAWOZ 2031-2040 weten we inmiddels dat dit drie mogelijke aanlandingen betreft (3x2GW) in de hele regio Moerdijk-Geertruidenberg, waarvan maximaal drie in Moerdijk. Echter leren we uit de lopende processen van die andere projecten inmiddels ook dat nog onvoldoende onderzocht is wat de netimpact zal zijn van drie aanlandingen in Moerdijk. Het is nog niet zeker of het huidige hoogspanningsnet robuust genoeg is om drie aanlandingen in Moerdijk daadwerkelijk aan te sluiten. Wij stellen ons daarom op het standpunt dat het nieuwe 380kV-station alleen kan worden voorbereid op de hoeveelheid aanlandingen die tot 2040 op dit station kan worden aangesloten, zonder dat daar additionele investeringen in en verzwaringen van het hoogspanningsnet voor nodig zijn. Uiteraard kan daarbij wel rekening gehouden worden met de voorgenomen investeringen die reeds in het Investeringsplan van TenneT zijn opgenomen. Maar fysieke ruimte op het station reserveren voor aanlandingen waarvan niet zeker is of de additioneel benodigde ruimte daarbij (voor uitbreiding 380kV-transportnet én converters én waterstoffabrieken én systeembatterijen én elektriciteitscentrales) ook daadwerkelijk beschikbaar is, vinden wij niet acceptabel in een gebied waar de ruimtedruk vanuit de cumulatieve nationale opgaven zo hoog is als in Moerdijk. Het heeft immers geen zin een robuust station te ontwerpen, dat gezien de beperkte robuustheid van het achterliggende transportnet en de beperkt beschikbare ruimte in het gebied niet voorzienbaar gebruikt kan gaan worden.

Beperken van aantal bovengrondse aansluitingen op transportnet

Op pagina 7 van het V&P wordt beschreven dat er in ieder geval vier bovengrondse aansluitingen op het 380kV-transportnet nodig zijn, en additioneel nog een -niet gekwantificeerd aantal- boven- en/of ondergrondse verbindingen tussen het 380 en het 150kV-station en tussen het 150 en het 20kV-station. Wij brengen u in herinnering dat er in het TenneT-project Zuidwest-380kV Oost expliciet voor is gekozen om de bestaande twee bovengrondse 150kV-verbindingen tussen het bestaande 150kV-station Moerdijk en het 150kV-transportnet ondergronds te gaan verkabelen, waarmee de visuele overlast van alle hoogspanningstransportleidingen in het gebied beperkt wordt. Uit dit project blijkt dat het positieve visuele effect van die keuze weer teniet gedaan wordt door de vier noodzakelijke bovengrondse leidingen tussen het 380kV-station en het 380kV-transportnet. Wij zijn dan ook van mening dat alle overige verbindingen tussen het nieuwe 380kV-station en de nieuwe én bestaande 150 en 20 kV-stations ondergronds gerealiseerd moeten worden, om zo de visuele impact op het gebied tot een minimum te beperken.

Participatie

Wij hechten er groot belang aan dat bewoners, bedrijven en andere belanghebbenden goed worden betrokken bij de voorbereiding en realisatie van het project. Wat betreft omgevingscommunicatie heeft het onze voorkeur om daarbij ook zoveel mogelijk gebruik te maken van de communicatiemiddelen van de betrokken gemeenten, zoals lokale websites of gemeentepagina's in lokale nieuwsbladen. Ook de integrale benadering van de diverse projecten in onze regio tijdens bijvoorbeeld informatieavonden is daarbij erg belangrijk. Hierbij roepen we u nadrukkelijk op om de diverse rijksenergieprojecten die in onze gemeente beoogd zijn te bundelen in één kaartbeeld en dat steeds actueel te houden, zodat onze inwoners overzicht kunnen houden op het geheel. In onze gemeente is het bovendien gebruikelijk om stukken die ter inzage liggen ook fysiek ter inzage te leggen, zodat inwoners die minder digitaal vaardig zijn toch de stukken kunnen inzien. We verzoeken u om deze werkwijze ook in dit project toe te passen.

Ten slotte

Wij vertrouwen er op dat onze samenwerking in dit project in combinatie met onze samenwerking aan de Ontwerptafel Powerport veel waardevolle input gaat geven voor dit project. We blijven graag constructief met elkaar in gesprek over deze ontwikkeling.

Met vriendelijke groet,

A.M.J. Dingemans
Wethouder van gemeente Moerdijk